

знання з гуманістичними цінностями. Саме такі педагоги здатні формувати у молодого покоління пізнавальну активність, критичне мислення та повагу до науки, що є запорукою прогресу сучасного суспільства.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою і впровадженням технологій формування наукового світогляду майбутніх учителів у процесі професійної підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кушнірук С. А., Матвієнко О. В., Олєфіренко Т. О. Формування наукового світогляду студентів: соціокультурна проєкція. *Освітній дискурс* : збірник наукових праць. Київ: ТОВ «Науково-інформаційне агентство "Наука-технології-інформація"», 2023. Вип. 45(7-9). С. 83–89. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/43335?show=full>

2. Макаренко О. В. Формування наукового світогляду як складової дослідницької компетентності майбутніх лікарів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. Вип. 211. С. 172–176. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1661/1622>

3. Семенишена Р. В. Формування наукового світогляду студентів вищих навчальних закладів у вивченні фізики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 3: Фізика і математика у вищій і середній школі. 2016. Вип. 17. С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_3_2016_17_7

4. Турчина Т. В. Формування наукового світогляду студентів вищих навчальних закладів. 2012. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56800/5/Turchina_Scientific_outlook.pdf?jsessionid=FAEC6A966AB53699478D5D5B0A45EBDA

5. Яновська Л. Г. Формування наукового світогляду у процесі професійної підготовки майбутніх магістрів історії засобами міжпредметних зв'язків. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса: НПУ ім. К. Д. Ушинського, 2019. № 4(129). С. 42–46. URL: <http://www.dspsa/ce.pdpu.edu.ua/handle/123456789/6126>

REFERENCES

1. Kushniruk, S. A., Matviyenko, O. V., Olefirenko, T. O. (2023). Formuvannya naukovoho svitohlyadu studentiv: sotsiokul'turna proektsiya [Formation of the scientific worldview of students: sociocultural projection]. *Osvitniy diskurs : zbirnyk naukovykh prats'*. Kyiv : TOV «Naukovo-informatsiye ahent-stvo "Nauka-tehnolohiyi-infor-

matsiya"». Vyp. 45 (7–9). S. 83–89. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/43335?show=full> [in Ukrainian]

2. Makarenko, O. V. (2023). Formuvannya naukovoho svitohlyadu yak skladovoyi doslidnyts'koyi kompetentnosti maybutnikh likariv [Formation of scientific worldview as a component of research competence of future doctors]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*. Kropyvnyts'ky: TSDU im. V. Vynnychenka. Vyp. 211. S. 172–176. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1661/1622> [in Ukrainian]

3. Semenishena, R. V. (2016). Formuvannya naukovoho svitohlyadu studentiv vyshchych navchal'nykh zakladiv u vyvchenni fizyky [Formation of scientific worldview of students of higher educational institutions in the study of physics]. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 3: Fizyka i matematyka u vyshchii i seredniy shkoli*. Vyp. 17. S. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_3_2016_17_7 [in Ukrainian]

4. Turchyna, T. V. (2012). Formuvannya naukovoho svitohlyadu studentiv vyshchych navchal'nykh zakladiv [Formation of scientific worldview of students of higher educational institutions]. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56800/5/Turchina_Scientific_outlook.pdf?jsessionid=FAEC6A966AB53699478D5D5B0A45EBDA [in Ukrainian]

5. Yanovs'ka, L. H. (2019). Formuvannya naukovoho svitohlyadu u protsesi profesynoyi pidhotovky maybutnikh mahistriv istoriyi zasobamy mizhpredmetnykh zv'yazkiv [Formation of a scientific worldview in the process of professional training of future masters of history by means of interdisciplinary connections]. *Naukovyy visnyk Pivdenoukrayins'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushyns'koho*. Odesa : PNPU im. K. D. Ushyns'koho. № 4(129). S. 42–46. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПІДПЛЕТНІЙ Олександр – аспірант кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PIDPLETNI Oлександр – Postgraduate Student of the Department of Educational Sciences of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: professional training of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 29.08.2025 р.

УДК 378.018.8:37.011.-051|316.77-027.561:303.446.2|(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-462-466

БЕЗЛЮДНА Віта –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4333-9026>
e-mail: vitabz@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної професійної комунікації. Автор статті наголошує, що дослідження проблеми міжкультурної комунікації актуальне у зв'язку із глобалізаційними процесами в Україні і за її межами, зростанням кількості міжкультурних, міжетнічних, національних та міграційних процесів, що відбуваються у світі, і

передбачають необхідність враховувати рівень сформованості міжкультурного спілкування фахівців різних сфер, зокрема майбутніх педагогів. Метою статті є висвітлення проблеми підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної професійної комунікації в реаліях сьогодення. Розглянуто поняття міжкультурної комунікативної компетенції, міжкультурної комунікації. Проведено теоретичний аналіз поняття підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної професійної комунікації у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Доведено, що оволодіння міжкультурною професійною комунікацією створить підґрунтя для розвитку професіоналізму і майстерності, що сприяє інтеграції майбутніх педагогів у систему освіти та світової культури. Проведений ґрунтовний теоретичний аналіз понять підготовка майбутніх педагогів, міжкультурної комунікації, міжкультурної компетенції дозволяє дійти висновку, що підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної професійної комунікації передбачає формування у них міжкультурної компетенції, що включає знання мов, розуміння культурних особливостей, етикету та норм поведінки представників різних культур, оволодіння навичками адаптувати власну комунікативну поведінку та ефективно взаємодіяти за умов міжкультурного спілкування. Основними напрямками підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної професійної комунікації є: мовна підготовка, культурна поінформованість, комунікативні навички, адаптивність та гнучкість, методологічні підходи тощо.

Ключові слова: підготовка, майбутні педагоги, міжкультурна комунікативна компетенція, міжкультурна професійна комунікація, знання мов.

BEZLIUDNA Vita –

Doctor of Pedagogics, Professor,

Head of the Department of Foreign Languages

of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4333-9026>

e-mail: vitabz@ukr.net

FUTURE TEACHERS' TRAINING FOR INTERCULTURAL PROFESSIONAL COMMUNICATION

The article deals with the problem of training future teachers for intercultural professional communication. The author of the article emphasises that the study of intercultural communication is relevant in connection with globalisation processes in Ukraine and abroad, the growing number of intercultural, interethnic, national and migration processes taking place in the world, and the need to take into account the level of intercultural communication of specialists in various fields, including future teachers. The purpose of the article is to highlight the problem of training future teachers for intercultural professional communication in the realities of today. The concepts of intercultural communicative competence and intercultural communication are considered. A theoretical analysis of the concept of training future teachers for intercultural professional communication in the works of domestic and foreign scholars is carried out. It is proved that mastering intercultural professional communication will create the basis for the development of professionalism and skills that facilitate the integration of future teachers into the education system and world culture. A thorough theoretical analysis of the concepts of future teachers' training, intercultural communication, intercultural competence allows us to conclude that training future teachers for intercultural professional communication involves the formation of their intercultural competence, which includes knowledge of languages, understanding of cultural characteristics, etiquette and norms of behaviour of representatives of different cultures, mastering the skills to adapt their own communication behaviour and interact effectively in intercultural communication. The main areas of training future teachers for intercultural professional communication are: language training, cultural awareness, communication skills, adaptability and flexibility, methodological approaches, etc.

Key words: training, future teachers, intercultural communicative competence, intercultural professional communication, language skills.

Introduction. In the context of rapid modern changes, the forms, methods and means of communication are also changing. This primarily concerns international contacts, which require knowledge of foreign languages to avoid obstacles in communicating with representatives of different countries, and knowledge of different cultures and their cultural characteristics. Knowledge of the culture of speech is an important condition for success in education and work and is a reliable support for the professional growth of each individual. Multicultural literacy and global awareness are becoming essential for effective communication and achieving the best results.

Professionals from different parts of the world are becoming more interconnected thanks to information and communication technologies. Today, they can work on the same project both synchronously and asynchronously. Asynchronous mode involves working on their own schedule and at their own pace.

The growing demand for intercultural communication competence is also driven by the growing number of international conferences and seminars held in a foreign language, the expanding access to training offered by private and public institutions around the world, the growing number of internship opportunities at international centers, and the increasing number of international exchange programmes.

Intercultural communication skills are becoming increasingly important in international business due to the growing need for professionals who are able to manage teams of international employees. It is becoming a source of benefits for business partners and their organizations, such as quicker problem solving, more informed decision-making, increased productivity, stability of workflow, stronger business relationships and improved professional image. It synthesizes a set of knowledge, values, behavioral patterns typical of business communication situations, as well as the ability to flexibly implement them in practice in order to ensure the effectiveness of joint activities [3, p. 27].

Thus, intercultural communicative competence is the ability to establish relationships with representatives of other cultures, even with an intermediate knowledge of a foreign language, based on knowledge, understanding and compliance with universal rules and norms of behavior that make up international communication etiquette [6, p. 103].

A. Diaz is convinced that intercultural communication is closely related to communicative competence, the development of which is the main goal of learning any language, and includes social and cultural factors that include motivation, attitude, tolerance and empathy as the main components of intercultural

communication. In our study, we consider intercultural communication in the aspect of language learning and focus on teaching English as a means of intercultural and international communication, organizing interdisciplinary research to overcome conventional barriers in society [9].

Analysis of recent research and publications.

The problem of intercultural communicative competence was considered in their studies: Voronkova N. (formation of intercultural competence of a personality in the process of learning a foreign language); Halytska M. (intercultural communication and its importance for the professional activity of future specialists); Dmytruk O. (intercultural communication in higher education); Krychivska O. (intercultural communication in the system of modern approaches); Tur O. (intercultural communication as a component of the professional activity of a future specialist); Popova L. (training future primary school teachers for intercultural communication); Prykhodko N. (formation of intercultural communication in the process of mastering a foreign language); L. Filyuk (development of intercultural professional communication) and others.

To denote intercultural communication, a set of terms is used that often overlap each other: intercultural communication, intercultural communication, cross-cultural communication, transcultural communication, countercultural communication [4, p. 89].

According to L. Filyuk, the development of intercultural professional communication is carried out both with the help of traditional and innovative methods and technologies, with the emphasis on developing the student's readiness and ability to further improve foreign language competence [8].

The term 'intercultural communication' is also defined as an adequate mutual understanding of two participants in a communication act belonging to different cultures. It is the communication of people with different cultural beliefs, education, value orientations, and behaviour [7, p. 26].

The theory of intercultural communication is closely related to research in the field of linguodidactics, hermeneutics, linguistic personology, ethnorhethoric and cognitive modelling. Intercultural communication has long ceased to be a part of the narrow sphere of foreign languages, but has expanded to the entire field of humanitarian, interdisciplinary knowledge [4, p.89].

Therefore, based on the main approaches of scientists to the definition of intercultural communicative competence, we understand this competence as a formed set of knowledge and skills that will allow a person to adequately and effectively communicate with representatives of other cultures, understand their views and opinions, adjust their behavior, overcome conflicts in the process of communication, recognise the right to existence of different values and norms of behavior.

The analysis of the works of scientists allowed us to identify the following components of intercultural communication competence: general cultural (knowledge of the general cultural system of values that is typical for different countries); linguistic and cultural (knowledge of lexical and grammatical units of a

foreign language; ability to obtain cultural and historical information); socio-cultural (mastery of verbal and non-verbal means, compliance with ethical and etiquette speech norms; knowledge of national character, worldviews, psychology and mentality); professional (possession of a system of knowledge, skills, abilities in the professional field; ability to apply knowledge in the context of communication with a representative of another culture).

The **purpose** of the article is to highlight the problem of training future teachers for intercultural professional communication in the realities of today.

Research methods. The article uses the method of description; the method of analysis; generalisation and systematisation of researchers' views, which are covered in the scientific pedagogical and theoretical-methodological literature on the formation of intercultural communication competence.

Presentation of the main material.

The study of certain aspects of intercultural communication, such as the perception of a foreign culture, the universality of the use of English, the educational and age characteristics of communicators, social characteristics and cultural barriers will always be relevant in modern conditions. The theory of intercultural communication is an interdisciplinary science that is closely related to cultural studies, psychology, pedagogy, psycholinguistics, linguodidactics, and cognitive linguistics. The study of the problem of intercultural communication is relevant in connection with globalisation processes in Ukraine and abroad, the growing number of intercultural, interethnic, national and migration processes taking place in the world, and the need to take into account the level of intercultural communication of specialists in various fields, including future teachers [5].

One of the tasks of modern education is to create conditions for students to gain experience of intercultural communication, to teach students skills and abilities to communicate with representatives of different cultures, in the process of which the formation of intercultural communicative competence of a person takes place [2, p. 443-444].

Thus, every foreign language class, wherever it takes place, at school or at university, is a practical meeting with another culture, primarily through its main carrier – language. The formation of intercultural communicative competence is carried out in the process of language interaction: listening, reading, speaking, writing both during classroom lessons and extracurricular activities with students.

T. Oliynyk believes, the introduction of cultural elements into the process of teaching a foreign language is a necessary necessity of our time, since awareness and separation of the signs of differences between different cultures, tolerant attitude to these differences stimulates students' linguistic, cognitive and social development.

According to researchers, the components of cultures can be traditions, as well as customs and rituals; everyday culture, closely related to traditions, which is why it is often called traditional and everyday culture; everyday behaviour (habits of representatives of a particular culture, communication norms accepted in a particular society), as well as related mimic and

pantomimic codes used by speakers of a particular linguistic and cultural community; national pictures of the world reflecting the specifics of perception of the surrounding world, national peculiarities of thinking of representatives of a particular culture; artistic culture reflecting the cultural traditions of a particular ethnic group.

Familiarising future teachers with certain intercultural concepts, according to the researchers, should be one of the main tasks of the Foreign language for professional purposes course, as it will help prepare future teachers to function more effectively in a multicultural professional environment.

Students who learn this course in a culturally sensitive way are usually more willing to make extra efforts and fail when working with partners from a different cultural background. They are also more willing to seek out new international business contacts and explore other international markets, as they are better prepared to manage in those conditions that involve adapting to unfamiliar situations and environments.

Thus, the main task of a foreign language teacher in modern conditions is to teach a foreign language as a real means of communication between people of different cultures, i.e. languages should be taught in an inseparable unity with the world and culture of the peoples who speak these languages.

In this context, it should be noted that the foreign language training of future teachers in higher education institutions is now seen as a complex and multifaceted process, which not only lays the foundations of professional knowledge, skills and abilities, but also improves the mechanisms of knowledge transfer by combining traditional forms and methods of teaching with innovative educational technologies that enable successful student learning, influence the organisation and formation of foreign language education, professional development and career development.

Thus, in our opinion, the main areas of training future teachers for intercultural professional communication are as follows:

Language training: in-depth study of foreign languages, as language and culture are closely related.

Cultural awareness: learning to understand the cultural code, norms of behaviour, etiquette, values and traditions of different cultures.

Communication skills: development of verbal and non-verbal interaction skills, including the ability to maintain the communication distance accepted in another culture and use acceptable means of communication.

Adaptability and flexibility: developing a willingness to adjust one's own communication behaviour, to adapt to the social status of interlocutors and intercultural differences.

Methodological approaches: familiarisation with the main theories of intercultural communication, such as adaptation theory, conflict theory, and others.

Practical application: learning how to interact effectively in a professional environment, for example, when working with students from different cultures, in international educational projects, or as a guide-interpreter.

Conclusions and prospects for further exploration of the direction. A thorough theoretical analysis of the concepts of training future teachers, intercultural communication, and intercultural competence leads to the conclusion that training future teachers for intercultural professional communication involves the development of intercultural competence, including knowledge of languages, understanding of cultural characteristics, etiquette, and norms of behaviour of representatives of different cultures, mastering the skills to adapt their own communication behaviour and interact effectively in intercultural communication. The main areas of training future teachers for intercultural professional communication are: language training, cultural awareness, communication skills, adaptability and flexibility, methodological approaches, etc.

Prospects for further research are seen in the study of intercultural communication as a component of the internationalization of higher education.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Безлюдна В. В. Іншомовна підготовка в сучасній університетській освіті. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». 2018. № 13. С. 5–10.
2. Воронкова Н. Р. Формування міжкультурної компетенції особистості в процесі навчання іноземної мови. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Філологічні науки (мовознавство) : зб. наук. праць. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. Вип. 104. Ч. 2. С. 443–447. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/437ee39b-8168-4bf9-9d37-796c0901cbc9/content>
3. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Електронне наукове видання «Освітологічний дискурс»*. К.: КУБГ, 2014. Вип. 2. С. 23–32. URL: <http://www.od.kubg.edu.ua>
4. Кричківська О. Міжкультурна комунікація у системі сучасних підходів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Сер. Педагогіка. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. № 5. С. 88–96. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/23094/1/Krychkiwska.pdf>
5. Попова Л. М. Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів початкової школи до міжкультурної комунікації. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. № 2 (18). С. 229–235.
6. Пустовойченко Д. В. Формування міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх психологів засобами іноземної мови як один з пріоритетних напрямків професійної підготовки. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Педагогічні науки: зб. наук. пр. (Миколаїв, грудень 2018). Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2018. №4 (63). С. 102–107. URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-63-2019-20.pdf>
7. Тур О. М. Міжкультурна комунікація як складова професійної діяльності майбутнього спеціаліста. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 16. С. 201–205. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/issue/view/11385>
8. Філюк Л. М. Сучасні дослідження у сфері викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Острог : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 67. 324 с.
9. Diaz, A. R. *Developing Critical Language Pedagogies in Higher Education: Theory and Practice*. Bristol, United Kingdom: Multilingual, 2013.

REFERENCES

1. Bezliudna, V. V. (2018). Inshomovna pidhotovka u suchasnyy universytet-s'kiy osviti [Foreign language training in modern university education]. Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya «Pedahohichni nauky». № 13. 5–10. [in Ukrainian]
2. Voronkova, N. R. (2012). Formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentsiyi osobystosti u protsesi navchannya inozemnoyi movy [Formation of intercultural competence of the individual in the process of learning a foreign language]. Naukovi zapysky KDPU Seriya: Filolohichni nauky (movoznavstvo): zb. nauk. prats'. Kirovohrad: KDPU im. V. Vynnychenka, Vip. 104. ch. 2. 443–447. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/437ee39b-8168-4bf9-9d37-796c0901cbc9/content> [in Ukrainian]
3. Halyts'ka, M. M. (2014). Mizhkul'turna komunikatsiya ta yiyi znachennya dlya profesiynoyi diyal'nosti maybutnikh fakhivtsiv [Intercultural communication in the system of modern approaches]. Elektronne naukovye vydannya "Osvitlohichnyy dyskurs". K.: KUBH. Vip. 2. 23–32. URL: <http://www.od.kubg.edu.ua> [in Ukrainian]
4. Krychukivs'ka, O. (2007). Mizhkul'turna komunikatsiya v systemi suchasnykh pidkhodiv [Intercultural communication in the system of modern approaches]. Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatyuka. Ser. Pedahohika. Ternopil' : TNPU im. V. Hnatyuka, № 5. 88–96. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/23094/1/Krychukivska.pdf> [in Ukrainian]
5. Popova, L. M. (2019). Teoretychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly do mizhkul'turnoyi komunikatsiyi [Theoretical foundations of training future primary school teachers for intercultural communication]. Visnyk Universytetu imeni Al'freda Nobelya. Seriya "Pedahohika ta psykholohiya". Pedahohichni nauky. №2 (18). 229–235. [in Ukrainian]
6. Pustovoychenko, D. V. (2018). Formuvannya mizhkul'turnoyi komunikativnoyi kompetentsiyi maybutnikh psykholohiv zasobamy inozemnoyi movy yak odne z priorytetnykh napryamkiv profesiynoyi pidhotovky [Formation of intercultural communicative competence of future psychologists through the use of a foreign language as one of the priority areas of professional training]. Naukovyy visnyk Mykolayivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho. Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr. Mykolayiv: MNU im. V.O. Sukhomlyns'koho. №4 (63). 102–107. URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-63-2019-20.pdf> [in Ukrainian]
7. Tur, O. M. (2014). Mizhkul'turna komunikatsiya yak skladova profesiynoyi diyal'nosti maybutn'oho spetsialista [Intercultural communication as a component of the professional activity of a future specialist]. Pedahohichna osvita: teoriya ta praktyka. Vip. 16. 201–205. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/issue/view/11385> [in Ukrainian]
8. Filyuk, L. M. (2017). Suchasni doslidzhennya u sferi vykladannya inozemnykh mov u nemovnykh vyshchyykh navchal'nykh zakladakh [Modern research in the field of foreign language teaching in non-language higher education institutions]. Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya "Filolohichna". Ostroh: Vydvo NaUOA, Vyp. 67. 324 s. [in Ukrainian]
9. Diaz, A. R. (2013). Rozvytok Critical Languaculture Pedagogies v Higher Education: Theory and Practice. Bristol, United Kingdom: Multilingual. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БЕЗЛЮДНА Віта – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх вчителів іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BEZLIUDNA Vita – Doctor of Pedagogics, Professor, Head of the Department of Foreign Languages of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: professional training of future foreign language teachers.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 30.08.2025 р.

УДК 37.015.3:340(477+4)

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-466-472

ШЛАПАК Володимир –

аспірант кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9096-5954>

e-mail: shlapak05@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

У науковій статті здійснено ґрунтовне дослідження питання формування правової культури майбутніх учителів в освітньому середовищі вітчизняних університетів як одного з ключових чинників становлення правової держави та розвитку демократичного суспільства. Проаналізовано науково-педагогічні передумови розвитку вказаної проблематики та проведено дефінітивний аналіз ключових понять, зокрема, таких, як «правова культура» та «правова культура майбутнього вчителя». Також авторами охарактеризовано сучасний стан правової освіти в Україні, виявлено основні виклики та недоліки у системі підготовки здобувачів за педагогічними спеціальностями. Досліджено окремі європейські практики формування правової культури здобувачів у вищій школі. Крім того, особливу увагу приділено розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення освітніх програм і методів навчання для підвищення ефективності процесу формування правової культури майбутніх учителів у закладах вищої освіти. Зокрема, визначено, що в українську систему підготовки педагогів варто: 1) впровадити обов'язкові курси з вивчення правових засад освітньої діяльності; 2) інтегрувати окремі правові теми у дисципліни професійного педагогічного спрямування; 3) під час викладання правничо-орієнтованих дисциплін або окремих тематичних блоків використовувати інтерактивні методи навчання; 4) залучати майбутніх учителів до участі у правопросвітницьких заходах; 5) сприяти участі здобувачів у міжнародних та українських проєктах, спрямованих на формування правової культури та підвищення правової обізнаності; 6) створювати у педагогічних університетах ресурси та середовища для практичного відпрацювання правових навичок; 7) впроваджувати рефлексивні методи для самоцінювання здобувачами рівня своєї правової культури; 8) проводити регулярні моніторинги рівня